

MORGENDIENST

zondag 17 januari 2021, 2^e zondag van Epifanie

Raad van Kerken-viering, online-kerkdienst

Thema: 'Blijf in mijn liefde'

Grote Kerk, Wildervank

voorganger: ds. Marien Grashoff

Welkom

UITNODIGING TOT GEBED

Zingen : Lied 1005: 1, 2, 5

Kaarsen aansteken

Voor elk van de kerken die deelnemen in onze Raad van Kerken steken we traditiegetrouw een kaars aan. Dit jaar hebben we elke kerk gevraagd in één zin of bijbelvers een eigen antwoord te geven op deze vragen: Wat betekent de eenheid van de kerken voor u? Waarom vindt u dat belangrijk?

(RK parodie Maria ten Hemelopneming, Veendam:)

Iedereen kan een zaadje van eenheid planten waar dan ook ter wereld. Jezus Christus is met ons en ondersteunt ons. (Bron: Taizé)

(Protestantse Gemeente Wildervank:)

Eenheid betekent dat wij allen één zijn en dat is uiterst belangrijk in tijden waarin we ons gemakkelijk opsluiten in ons eigen kleine hoekje.'

(Hervormde Gemeente Muntendam:)

Jezus zei: 'Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken.' Het gaat er niet om wie van ons de beste wijn geeft – maar of we samen willen drinken.

(Protestantse Gemeente Veendam:)

Het grootste getuigenis dat wij als gelovigen kunnen geven aan de mensen om ons heen is de onderlinge band van liefde.

(Hervormde Gemeente Ommelandervijk-Zuidwending:)

Onze Heer geeft ons verbondenheid, samen als eenheid hem dienen en zonder veroordeling naar elkaar te luisteren, dat is belangrijk in deze hectische wereld.

(Doopsgezinde Gemeente Veendam:)

Niet de verscheidenheid staat bij de eenheid centraal, maar, zoals Paulus schrijft: Niemand kan een ander fundament leggen dan er al ligt – Jezus Christus zelf. (1 Korintiërs 3,11)

(Vrije Evangelische Gemeente Veendam:)

Eenheid betekent dat we samen zijn in goede en slechte tijden en samen iets kunnen betekenen voor onze naaste.

Lofprijzing

Laten wij Gods Naam prijzen.
U DIE ONS ROEPT OM U TE LOVEN
HIER OP AARDE: GLORIE AAN U!

Wij loven u midden in de wereld, onder alle volken.
Wij loven u midden in uw schepping, onder al uw schepselen.
U DIE ONS ROEPT OM U TE LOVEN
HIER OP AARDE: GLORIE AAN U!

Wij loven u te midden van lijden en tranen.
Wij loven u te midden van wat beloofd is en wat bereikt is.
U DIE ONS ROEPT OM U TE LOVEN
HIER OP AARDE: GLORIE AAN U!

Wij loven u op plaatsen van conflict en misverstand.
Wij loven u op plaatsen van ontmoeting en verzoening.
U DIE ONS ROEPT OM U TE LOVEN
HIER OP AARDE: GLORIE AAN U!

Wij loven u te midden van kloven en verdeeldheid.
Wij loven u te midden van leven en dood,
waar een nieuwe hemel en een nieuwe aarde worden geboren.
U DIE ONS ROEPT OM U TE LOVEN
HIER OP AARDE: GLORIE AAN U!

EERSTE WAKE

In Christus blijven: de eenheid van de hele persoon

Zingen : Psalm 103: 1, 3

Lezing : Johannes 15,5-9¹

Zingen : 'Ubi caritas' (Lied 568a)

Gebeden

God van liefde, door Christus zegt U ons: Jullie hebben niet Mij, maar Ik heb jullie gekozen. U zoekt ons, U nodigt ons uit uw vriendschap te ontvangen en daarin te blijven. Help ons om nog dieper op uw uitnodiging in te gaan en te groeien in een leven dat steeds completer is. Daarom bidden wij allen tezamen:
DE VREUGDE VAN ONS HART IS IN GOD.

God van liefde, U roept ons om U te loven hier op aarde en elkaar te verwelkomen als een genadegave van U. Dat uw liefdevolle blik, die op ieder mens rust, ons zal openen om elkaar te accepteren zoals we zijn. Daarom bidden wij allen tezamen:
DE VREUGDE VAN ONS HART IS IN GOD.

God die bijeenbrengt, U vlecht ons samen tot één wijnstok in uw zoon Jezus. Dat uw Geest van liefde in ons zal blijven, in onze afzonderlijke gemeenschappen en oecumenische

¹ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – iets bewerkt.

bijeenkomsten. Geef dat wij samen in vreugde mogen vieren wie U bent. Daarom bidden wij allen tezamen:

DE VREUGDE VAN ONS HART IS IN GOD.

God van de ene wijngaard, U roept ons op in uw liefde te blijven, in alles wat we zeggen en doen. Geef dat wij, aangeraakt door uw goedheid, die liefde mogen weerspiegelen, thuis en waar wij werken. Dat we de weg bereiden naar elkaar, spanning wegnemen en rivaliteit overbruggen. Daarom bidden wij allen tezamen:

DE VREUGDE VAN ONS HART IS IN GOD.

Eerste handeling : stilte

(enkele minuten meditatieve stilte)

TWEEDE WAKE

De zichtbare eenheid van christenen

Zingen : *Psalm 85: 1, 3*

Lezing : 1 Korintiërs 1,10-13a²

Zingen : *Gezang 314: 1, 3*

Tweede handeling : vredegroet

Zingen : 'Vrede zij u' (*ELB 79: 1*)

De zusters van Grandchamp

De Week van gebed voor eenheid van christenen is dit jaar voorbereid door de zusters van Grandchamp. De Gemeenschap van Grandchamp is een kloostergemeenschap van zusters uit verschillende kerken en verscheidene landen. Vanuit hun oecumenische roeping zetten zij zich in voor eenheid, verzoening en eerbied van ieder mens en van de hele schepping.

Het leven van de gemeenschap berust op drie uitgangspunten: gebedsleven, gemeenschappelijk leven en gastvrijheid. De zusters zeggen dit daarover:

Door ons gebed, hoe armzalig dat ook moge zijn – nemen wij deel aan de lofzegging van de gemeenschap der heiligen in hemel en op aarde, aan het gebed, aan de voorbede van Christus.

Gemeenschappelijk leven is een parabel van gemeenschappelijk leven: met vreugde, eenvoud en barmhartigheid, als een dans die zich steeds verder beweegt naar God en naar elkaar.

En gastvrijheid betekent eenvoudig dit: «Zonder je af en rust wat...»

Deze drie uitgangspunten zijn ook te herkennen in de drie 'wakes' waaruit deze viering is opgebouwd.

² [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – enigszins bewerkt.

Zie verder de website van de Communauté: <https://www.grandchamp.org/nl/>

DERDE WAKE

De eenheid van alle mensen en de hele schepping

Zingen : Psalm 98: 1

Lezing : Openbaring 7,9-12³

Overdenking

(Afbeelding uit de [Beatus van Burgo de Osma](#), een commentaar op het boek Openbaringen uit de 8e eeuw, geschreven en vervaardigd in een klooster in het toenmalige koninkrijk Asturië, het enige deel van Spanje dat nooit onder Moors bestuur heeft gestaan.)

Al bijna een jaar lang worden we bedolven onder de oproepen om toch vooral *samen...* Want *alleen samen* kunnen we... Enzovoort. Je zou bijna gaan geloven dat eenheid de belangrijkste waarde van onze samenleving is geworden.

De werkelijkheid is helaas nogal anders. Want in werkelijkheid zijn het juist degenen die gemeenschappen verdelen en mensen tegen elkaar opzetten die de meeste volgers trekken en voortdurend in het nieuws zijn. Tot ook zij zichzelf onderuit halen door hun agressie en kwaadwillendheid.⁴

De boodschap van de kerk is vanaf het eerste begin geweest dat mensen moeten zoeken naar eenheid. Eenheid onder de gelovigen als beeld van de eenheid tussen God en mensen. Maar exact vanaf datzelfde begin hebben gelovigen geprobeerd om elkaar de kerk uit te werken.

³ [Nieuwe bijbelvertaling](#) (2014) – enigszins bewerkt.

⁴ Lees bv. [Psalm 94](#): de 'wraak van God' (vers 1v) blijkt uiteindelijk daaruit te bestaan uit 'hun onrecht zich tegen hen keert' en hun eigen kwaad hen teniet doet' (vers 23).

-

Paulus houdt dat de gemeente in Korinthe – een Romeinse kolonie in Griekenland met een bevolking vanuit het hele rijk⁵ – op pijnlijke wijze voor. *Ik ben van Paulus, ik van Apollos, ik van Kefas, ik van Christus...* Pijnlijk.

Maar is het vooral niet merkwaardig dat deze verdeeldheid zo duidelijk wordt genoemd in de heilige Schrift zelf? Want dat staat toch haaks op wat Jezus ons leert? Hij leert ons: *Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken.*

Dat is een harmonisch beeld waarin groei en verscheidenheid mensen in de eerste plaats verbindt. Want die groei en verscheidenheid komen uit één en dezelfde bron: de liefde van God die zich in en door Christus verdeelt onder Jezus' leerlingen.

-

Laten we vaststellen dat de bijbel van kaft tot kaft een realistisch boek is. Natuurlijk draait alles om het hoge ideaal van een wereld die volledig wordt beheerst door ware humaniteit. Niet het soort humanisme van kerkelijken of niet-kerkelijken waarin iedereen aardig is voor elkaar en we alles zo mooi samen doen. Maar de veel realistischere humaniteit van de mens die beeld van God is.

Maar iedere keer dat de bijbel dat hoge ideaal als doel stelt, wordt meteen de keerzijde daarnaast gezet. Niet om het ideaal te ondermijnen, niet om mensen wanhopig te maken, niet om de cynici van alle eeuwen gelijk te geven. Maar gewoon uit realisme. Als aansporing en bemoediging voor mensen – gelovig of niet – om zich vooral naar het ideaal te blijven richten.

Want om het ideaal niet aan doordravend idealisme ten onder te laten gaan en om van het visioen geen koude utopie te maken, *moeten mensen altijd blijven leren.* En dat doen ze door de werkelijkheid te durven zien zoals die zich voordoet.

En de werkelijkheid is die van populistten en ophitsers, van egoïsme en hebzucht, van onderdrukking en uitbuiting, van machtsmisbruik door overheden en machtswellust van rijken. Die werkelijkheid moeten we durven zien, want in die werkelijkheid staan ook de kerken.

En ook de kerken hebben hun eigen scheurmakers, hebzuchtigen, uitbuiters en machtsmisbruikers. Er zijn altijd genoeg redenen om af te haken in de kerk, want de leerlingen van de Heer kunnen ongelooflijk hardleers zijn.

Maar dat is juist de spiegel die ons wordt voorgehouden. Dat is niet de hele werkelijkheid. Sterker nog: de werkelijkheid waarom het *echt* gaat is die van God. De God die wil dat mensen zijn beeld uitstralen, de Heer die zijn leerlingen inprent 'Blijf in mijn liefde!', en de Geest die alles en iedereen kan bezielen om dat visioen te zien en na te streven.

-

⁵ Zie [Wikipedia](#).

En daarom is het laatste boek van de bijbel, net voordat we bij de achterkast komen, één groot visioen. Openbaring van Johannes, heet het. Het is voor christenen vaak een boek waar ze liever omheen lopen en voor niet-christenen een boek dat laat zien hoe belachelijk christelijk geloof is. En zolang je niet verder kijkt dan de oppervlakte van die vreemde en onheilspellende beelden zijn beide houdingen te begrijpen.

Er zijn weinig bijbelboeken waar kunstenaars in alle eeuwen zo'n bonte verzameling van beelden bij hebben geschapen. Vanaf het begin van deze overdenking hebt u een Spaans miniatuur uit de 8^e eeuw voor u gezien. Dat is de tijd dat Willibrord en Bonifatius onze verre voorouders van hun heidendom probeerden te bevrijden. (Wat tot op de dag van vandaag nooit helemaal gelukt is.)

Voor ons doet de afbeelding misschien een beetje kinderlijk aan. Maar het laat precies zien waarom het gaat: het visioen van God die het middelpunt is van alles. God is afgebeeld op de troon die de vorm heeft van de hoogste hemelsferen.⁶ Christus, het Lam, staat ervoor. In de vier hoeken zien we de symbolen van de vier evangelisten. De engel Gabriël raakt met een vleugel aan het heilige gebied rondom de troon. En alles wordt omringd door zangers en muzikanten.

Dat is het visioen: zó moet het worden. Juist als de werkelijkheid hier en nu totaal anders is. Dit visioen is tegelijk het leerdoel en het werkplan van alle mensen rond de troon.

Nog een mooi detail: de rand van het miniatuur bestaat uit Keltisch vlechtwerk. Dat vindt je overal in Schotland, Ierland en Wales, maar ook in het Noordspaanse Galicia, want ook daar woonden heidense Kelten. Net zoals in diezelfde tijd de Germanen hier te lande nog heidens waren.. Het is alsof de miniaturist wil zeggen: zelfs heidenen moeten dit visioen kunnen begrijpen.

Openbaring is een bonte reeks visioenen over de voleinding van de schepping. Meestal vatten we dat op als het einde der tijden. Maar dat is een misverstand. Voleinding en voltooiing liggen uiteraard in de toekomst, maar ze *beginnen hier en nu*. Zoals we vroeger zongen met het jongerenkoor:⁷

*...hier zijn de treden te zien van Gods troon.
Wie hier omhoog blikt vanuit het gedruis,
ontwaart de contouren van 't Vaderlijk Huis.*

Eenheid van kerken en de eenheid van alle mensen zijn visioenen van de voleinding. De werkelijkheid is veel hardleerser, want elke kerk heeft haar eigen gelijk en claimt dat ook. Elke partij weet het beter dan een ander. De enige manier om verder te komen dan dat kale

⁶ Correctie: in het visioen uit Openbaring dat we lazen is het God die op de troon zit, maar in het miniatuur staan naast de figuur op de troon de Griekse letters XPΣ = XRS = Christus. De miniaturist vatte de goddelijke natuur van Christus nogal eenzijdig op. Misschien schemert daar ook iets door van het heidense verleden van de Visigothen en Kelten in Noord-Spanje? Ik hoop dat in de nabije toekomst nog eens verder te bestuderen.

⁷ Het lied 'Dit is de wereld waar ik in woon' van [het Rotterdamse Groot IJE Koor](#), eind jaren '70. Ik ontdekte het bij mijn grootouders, omdat opa de gelijknamige lp draaide... Het werd en wordt door [talloze \(oudere\) jongerenkoren](#) gezongen.

realisme, is om stap voor stap naar het visioen toe te werken.

Dan groeien we als ranken aan de wijnstok van de Heer. Dan leeft de kerk als een vijg die geënt is op de stam van Israël. Dan blijven wij in de liefde van de ENE God.

Amen.

Voorbeden

Derde handeling : naar de kern bewegen

Wij zijn geroepen om Gods genezende en verzoenende liefde uit te dragen. Dit werk kan alleen maar vruchtbaar zijn als wij in God blijven, als ranken van de ware wijnstok Jezus Christus. Hoe meer wij tot God naderen, hoe dichterbij wij ook tot elkaar zullen komen.

(Nu is het de bedoeling om met mensen een kring te vormen en stapsgewijs naar het centrum daarvan te gaan. Dat kan helaas niet door de covid-19-maatregelen. Daarom improviseren we een beetje. De kring wordt nu gevormd door kleine kaarsjes en met in het centrum een grote kaars.)

De kaars in het midden symboliseert God, en de paden naar dit middelpunt zijn de verschillende manieren waarop mensen leven. Wanneer mensen in deze wereld ernaar verlangen om dichterbij God te komen, dan lopen zij richting het middelpunt.

(kaarsjes worden tot halverwege naar het midden getrokken)

Hoe meer de mensen zich naar de kern bewegen, naar God, hoe dichterbij zij elkaar komen. En hoe dichterbij zij elkaar komen...

(kaarsjes worden tot bij de grote kaars getrokken)

...hoe dichterbij zij God komen. Zo zijn mensen in verschillende tradities toch verbonden door de Ene God.

Onze Vader

ONZE VADER, DIE IN DE HEMEL ZIJT,
UW NAAM WORDE GEHEILIGD,
UW KONINKRIJK KOME,
UW WIL GESCHIEDE
OP AARDE ZOALS IN DE HEMEL.
GEEF ONS HEDEN ONS DAGELIJKS BROOD,
EN VERGEEF ONS ONZE SCHULDEN,
ZOALS OOK WIJ ONZE SCHULDENAARS VERGEVEN.
EN LEID ONS NIET IN VERZOEKING,
MAAR VERLOS ONS VAN DE BOZE.
WANT VAN U IS HET KONINKRIJK
EN DE KRACHT EN DE HEERLIJKHEID
IN EEUWIGHEID. AMEN.

De gaven

Zingen : Lied 425

Zaligspreking

Het leven met God
en het geven om elkaar
zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.
Bidden en werken horen bij elkaar.
Wanneer wij in Christus blijven,

ontvangen wij de Geest van moed en wijsheid
om op te treden tegen alle onrecht en verdrukking.
Laten wij samen de volgende woorden uitspreken
(zoals ook de zusters iedere dag doen):

BID EN WERK,
OPDAT GODS KONINGSCHAP
ZICHTBAAR ZAL ZIJN.
LAAT HET WOORD VAN GOD
LEVEN BLAZEN
IN JE WERKEN EN RUSTEN,
DE HELE DAG DOOR.
KOESTER DE INNERLIJKE STILTE
IN ALLES WAT JE DOET,
WANT ZO BEN JE THUIS BIJ CHRISTUS.
WORD VERVULD MET DE GEEST
VAN DE ZALIGSPREKINGEN;
VREUGDE, EENVOUD EN BARMHARTIGHEID.

Heenzending & zegen

Wees eensgezind,
opdat de wereld zal geloven!
Blijf in zijn liefde,
ga de wereld in
en draag de vruchten van zijn liefde uit.

Moge de God van hoop
ons vervullen met alle vreugde
en vrede van het geloof.
Zodat wij overvloedig mogen zijn
in de hoop,
door de kracht van de heilige Geest.
In de naam van de Vader,
de Zoon en de heilige Geest.
AMEN.